

o „Geheimsecretär und Sectionschef Halban“
wprost za niemaury (prepresam za otwartość,
ale i tak, że z Panem nie potrzebisz się bawić
w komplementy). Nie wiem, czy to prawda, ale
zapewniają mi tutaj, że ten sam koncept (o
Walenrodzie Rademim i jego „Sectionschefie
Halbanie“) był na parę tygodni przed Pań-
skim asygnatem w „Ostdeutsche Rundschau“
niekonięgo „obstrukcyjnym“ Wolfa. Wobec tego
nie mogę się dziwić, że Pańskie wystąpienie pr-

działo nawet na szeregu patriotów polskich
(o udanych, krytykach i warchołach, robił się gęsto na „patriotyzmie“, nie ma
co mówić) prowokując, ten bardziej, że właśnie w ten sposób

zawęzują rozmowę z pomnikiem Mickiewicza w
Warszawie. - W sprawie o Pańskim asygnacie
zgadem się prawie zupełnie ze Spasowinem
(Kraj, 1897, № 24), z wyjątkiem miejsc, w
których Spas. mówi i przekazuje o tym, że
Pan winni się ponad wszelki patriotyzm
i niepatruje ^{nie} na stanowiska ogólnie-lud-
kiego; ja bowiem także właśnie stanowisko

uwieram
nankowe
takim
ki i
galijski
Pan ra
pochybie
wed nich
Tęnie
Kutkien
Kjerns-et
co wiele
Stawicnie
owuch
Pańskie
tak
Ta ten
shopnia
shid,
konte

uważam za jedynie sprawiedliwe i za jedynie
 naukowe. Ale Pan wcale nie stoi na
 takim stanowisku, patrzy na sprawy polity-
 ki i ~~aktualny~~ ^{literaturny} przez wazkie okulary zaciemnia-
 galityjskiego. Właściwie ogólnie ludzkie uważa
 Pan za wyłącznie galie rlechecko-politic, mofny
 podzkie, wspólne wrytkim romantyzkom, a na-
 wet wiczyko romantyzkom, przypisuje Pan wy-
 Tęnie Michiewiczowi. . . . , a przedwrytkim,
 skutkiem jak gdyby pewnego daltonizmu este-
 tycznego, uważa Pan za "władę" to,
 co wcale władę nie jest, a obichyone przed-
 stawiciele następczo władzy staje się w Pańskim
 obrazie uwielbieniem władzy. To wrytko radzi
 Pańskiemu asygnatowi cechy słowianowi i
 tak w zwanej po niemiecku "Gehässigkeit".
 Ta też oboliczność usprawiedliwia do pewnego
 stopnia wystąpienia wolontarjusów dziennika-
 rskich, który Pańskim kontem i wogóle tamim
 kontem, chciał się popisać ze swoim patryjo-

Alban")
 astośc,
 awic
 ale
 f/o
 kofie
 Pan-
 han")
 tego
 ie pr-
 polski
 jetymie, niema
 co mówić
 tenas
 na w.
 lute
 em
 isc, w
 re
 gym
 lud-
 wisko

być, nie radają sobie trudni istoty
wniknięcia w istotę rzeczy i dogłębowanie
Pańskich wywodów.

Ja ze swej strony mogę o tem wytknieć
mnieś ten śmieiej, że

- 1) nie ratować siebie z sympatji i z prochu
nie do żadnego narodu, chociaż ^{do} wymaga
się sprawiedliwości dla wytknięt narodu, *)
- 2) że także nie jestem żadnym patrijotą,
ale taktuję z sprawy polubanej i istotnie z ogół
nie ludzkiego stanowiska,
- 3) Mickiewicza nie uważam za takiego potęgi
literatury, za jaką wytknę uchodzi,
- 4) wnoszenie pomników uważam za rzecz
niepotrzebną, i na żaden pomnik nigdy ani
groza nie daję.

---

*) W Dwieście broniem Estonczyków i Lo-
dyń, tutaj stojsz po stronie Rusinów, jeżeli
widę, że są krzywdzeni, ... ale dla tego też wyma-
gam sprawiedliwości i dla polaków. Również będę
bronił równo Rosjan, gdyż ich niesprawiedliwość ^{na}
dano, i D. i D.

wszelkiego rodzaju nowinami

(rowijają się głównie bei Ładuzel, Młotkiewiczów,
Krasinickich, Howalich i innych t. p.)

Czyż Pan istotnie przypuszcza, że psychologja
slacheicow polskich jest ~~inne~~, ~~anieli~~ tak bardzo
różna od psychologji innych ludzi? To to chyba
takie same bêtes humaines, jak wszelkie inne.

~~Wskazywanie~~ ^{Objawy życia} ~~(specyficznego)~~ ^{tu} z pewnością, co do nich
inne, niż gdzie indziej, ~~zpe~~ ^{ale} to z powodu wa-
runków miejscowych (tak geograficznych, etnogra-
ficznych, historycznych i wszelkich innych), a ~~nie~~

zwłaszcza z powodu ogromnej przewagi slacheicow
i slacheicoidow (cf. antropoidow), ~~ale~~ przedsta-
^{jednak}

wa ~~w~~ ^{we} wszelkich objawów psychiczno-specyficznych jest
ogólnie ludzka. - A dalej czy Pan sądzi, że gdzie
(np. w Rosji, w Czechach, we Francji...)

indziej (nie napadnie Pan na Pana za podob-
ne "eniwersienie" "wiesni" narodowego? Czy

Pan wspomina o awanturach ostatnich
z powodu rękopisów Kłobudowskiego i Lichonogor-
skiego? - Co do Rosji, to przybiera Pan

fakt z własnego doświadczenia. Za moją byt-
nawic w Durspace obchodów fizjologicznych

śmierci
paie m
"panicki"
ładne
sic m
O tej m
domieli
dziej "l
mean".
za brak
ty, pro
cwe n
dów w
en Gal
Puskir
byłto
Ma
pragm
* unie

Smierci Puszkina. Obchodow je takie w Dwor-
 paie między innymi za pomocą tak zwanej
 „panichidy”. Ponieważ nigdy nie chodzi na
 żadne tego rodzaju nabożeństwa, więc oczywiście
 się nie powstrzymam i na swoją „panichidę”.
 O tej mojej nieobecności do na panichidzie
 donieśli korespondenci gazet wyjechał w re-
 dracji „Pupiersko Krasnusa”, „Głobaro Spe-
 men”……, i pomyślały się na mnie gromy
 za brak racunku dla panisi wielkiego prze-
 sty, przy tem wytykano mi moje ~~pol~~ „nab-
 cawe nprucowydanie”, korzystanie ze ~~of~~ styper-
 djów wyjechał i t.d. (tout comme chez nous,
en Galicie). A przecież ja nie narzywałem
 Puszkina „ein Dichter des Verrathes”, ale
 tylko osmieliłem ^{się} ~~in~~ nie być na panichidzie!

Mają to wytkno na względzie, za bardzo by
 przagnęł, ^{ażby} Pan wyjaśnić tę sprawę, nie
 „uniewinniając” in, ale tylko przebudując

błędne mniemanie cudze i własne), a przede-
wszystkiem własne. Przyznawanie się do błędów jest
czymś wielkiem wyzyskownem nie tylko nad sobą
ale i nad innymi. Do tego radaję się po-
ścić robotnicze sądownictwo w asygnacji
Panińskiej „Polnische Polnische Polemik“ (zadzi-
wiam, właściwiej „journalistische Polemik“). Ale
do błędów musi się Pan przyznać; inaczej będzie
to ^{razowe} ~~tylko~~ sprawozdanie wrznięcie (upiększenie)
się przy swym, wbrew rzeczywistym faktom.
Dostatek swego ^{ostkopiennym} ~~aspektu~~ mógłby Pan uzyskać
właściwie w owym asygnacie, jako ilustrację meto-
dy polemicznej, przyjętej nie tylko „Polnische“
ale wreszcie, na ~~całej~~ całej kuli ziemskiej,
o ile grasuje na niej plaga intelektualizmu.
Czy mam odesłać Panu ten N^o „Die
Zeit“ (N 136), czy też jest on Panu
niepotrzebny? Pragnęłbym też bardzo
prezentować asygnat Monata (w następ-
nym numerze „Die Zeit“), oraz odpowiedź

3) Pana Monatowi. Pożem więc bardzo albo
 o przyjęcie mi odosobnionych numerów
 „Die Zeit“, albo też tylko o dokładne
 ich wymienienie, ażebym je mógł sobie
 sprowadzić.

Wortabrid cesarja bawarskiego w polu-
 waniu na niżej podpisanego; ~~ale~~ w tym
 sprawie były udział nie tylko pisma gali-
 cyjskie, ale także wiedeńska „Die Wage“,
 widząca w mojem wyjaśnieniu objaw
 „moralności oportunistycznej“. Hasałem in-
 o tyle o ile próbowałem i wyjaśniałem, a teraz
 mam tego już już dosyć.

Wróćmy jeszcze do głównej sprawy. Oto w liście
 Pańskim wytykasz, że „podwójną miarę ^(etyczną) ~~na siebie~~,
 inną dla siebie, a inną dla obcych“, znalazł Pan
 tylko u Żydów i u Polaków. Niech mi Pan
 daruje, ale jest to bardzo niedokładne spostrzeżenie.
 „Podwójna miara etyczna“ jest zasadniczą właści-
 wością nie tylko wytykanych ^(plemion) narodów, po prostu

cył się do jej solidarności gromadnej, ale także
u wszelkich innych gromad ludzkich (gromad wyzna-
mowych, politycznych, przemysłowych i D. i D.), a nawet
u prawie wszystkich ludzi pojedynczych, jako osobni-
ków w walce z innymi osobnikami. Tak było i jest
od najdawniejszych czasów aż do dnia dzisiejszego.

Jako materiały dla porównania wymieniam Panu choćby
1) napadki na Rasmussa za Kasubszczyznę, 2) traktowa-
nie niżej podpisanego przez p. A. G. w „Lucha społeczny-
m” przez innych kawalerów, 3) sprawę Doryfusa
i Zoli, 4) ~~koloni~~ traktowanie polaków i Alrakcy-
ków w Prusach i w Niemczech wogóle . . . , 5) narze-
szenie wszelkie „prawa wyjątkowe”, prześladowania,
wojny religijne i D. i D. Są to rzeczy najnormalniejszej
doniosłości i znaczenia, ale podjęte siłami ce-
lówą wspólnością skrowania „podwójnej miary
edycznej”.

La Ale doryżi o tem; przejdźmy do czego
innego, a mianowicie do kwestji d. i d. Poński
zbiorek będzie przyjął z wdzięcznością przez wy-

4)

dawców
~~uprost~~
betem
ruskie
imie
bowar
fran
na m
prij
Lugy
tie
wyg
pod
k'
Jer
wi
han
pr
ni
od

dawców tej publikacji. Niech Pan wyśle
 (~~uproszkuję~~) ^{napisze} wyraźnie (M. alfa-
 betem ruskim, gdyż nigdy wyjdzie, ma-
 ruskie, serbickie i D. drukują tam w tym alfa-
 bnie alfabetem, ^{jako oryginalnym,} (takie nie trzeba korekty-
 bować na Taciński) ^{i uproszkuję,} (dotyczywszy przekład
 francuski lub niemiecki, i presle albo
 na moje ręce, albo też (co będzie jeszcze le-
 piej) wprost do wydawcy (Monsieur
 Eugène Rolland, Rue des Chan-
 ties, 2, - à Paris (France)). Naj-
 wygodniej jest przysłać ~~opasek~~ ^{pod}
 pod opaskę rekomendowaną, - a i do 2
 kilo w korespondencji międzynarodowej.
 Jeżeli ^{już} napisane jest wyraźnie, to oczy-
 wicie przepisywać nie potrzeba. Nakładca
 honorarj Kuznieczi'ów płaci honorarjum,
 po 1 franku od stronicy, pobierając z
 niego (nie wielkie procenty) koszt osobny
 odbitek. -

Z prawdziwym szacunkiem
 i z szacunkiem

Mandrou de Courtenay